

Poza tym na końcu słownika zamieszczone są dodatkowo dwie „bajki” pełne porównań. Pierwsza jest imitacją właściwej bajki (*Była sobie królowna śliczna jak obrazek. Oczy miała jak gwiazdy, usta jak korale, włosy jak len, a buzię jak krew z mlekiem...*), a druga jest „współczesną” bajką (*Była sobie dziewczyna jak z okładki. Oczy miała jak Kalina Jedrusik, usta jak Marilyn Monroe, włosy jak z reklamy szamponu L'Oréal, a figurę jakby ktoś Naomi Cambell sklonował...*). To jest humor prof. Bańki, ale autor dobrze pokazuje stylistyczne różnice i ich wartość w tekście.

Większość porównań w niniejszym słowniku jest w dużej mierze ustalona w odmianie literackiej języka polskiego. Ale jeśli chodzi ogólnie o porównania, to w rzeczywistości w języku polskim istnieją jeszcze bardzo rozmaite również poza tą ramą. Na przykład młodzież może używać innego porównania dla większego (czasem wulgarnego, nietypowego) stopnia wyrazistości niż te zawarte w tym słowniku. W dialektach występują też specyficzne porównania, ściśle związane z miejscowymi zwyczajami i stylem życia, ukazujące światopogląd i poczucie językowe Polaków także jako Słowian. Takie porównania mogą rzucić światło na badania nad porównaniami w polszczyźnie w ogóle. Wydaje się, że to też jest zadaniem słownika porównań w szerokim znaczeniu tego słowa.

Jak wiadomo, w każdym kraju słowiańskim istnieje już bardzo wiele prac i słowników poświęconych frazeologii. Ale podobnie jak w Polsce, słowników samych porównań, a zwłaszcza dwu- lub wielojęzycznych słowników porównań w językach słowiańskich, jest niewiele. Byłyby one zarówno interesujące z punktu widzenia językoznawstwa, jak również bardzo użyteczne przy uczeniu się innych języków słowiańskich. W naszym środowisku znany jest już bardzo dobrze opracowany dwutomowy *Słownik polsko-serbski* (1999) pod redakcją prof. Živanovicia, jednak jeśli chodzi o porównanie, to czasem nie możemy znaleźć potrzebnej informacji nawet w tym słowniku. Zatem wydaje się, że w dziedzinie tej istnieją luki, które wymagają wypełnienia, i opracowanie szeregu słowników elektronicznych oraz komputerowego korpusu języka serbskiego i jego wariantów jest w związku z tym ważnym zadaniem.

Ogólnie rzecz biorąc, można powiedzieć, że słownik prof. Bańki będzie jednym z możliwych, dobrych wzorów dla opracowań słowników tego typu, nie tylko w zakresie polonistyki, lecz także w slawistyce w ogóle.

Motoki Nomachi

UDC 371.671:811.161.1(049.3)

Olga Mladenova, *RUSSIAN SECOND-LANGUAGE TEXTBOOKS AND IDENTITY IN THE UNIVERSE OF DISCOURSE*, Verlag Otto Sagner, Slavistische Beiträge, 432, München, 2004, 259 str.

Najnoviji radovi u okviru lingvistike koji se bave diskursom, za korpusni materijal često biraju udžbenike kao žanrovsku formaciju koja predstavlja ilustrativan dvosmerni „interfejs” između personalnog i društvenog diskursa (autora i konzumenata udžbenika), instrument koji odlikava društvene odnose, ali ih i konstruiše u isto vreme. U okviru ovakvog pristupa proučavanju diskursa, istraživači definišu udžbenik kao „izraz i kreatora, rezultat i faktor, indikator i normu društva u isto vreme” (De Baets, 1994:531). T. Van Dijk (2004, Internet) daje iscrpnu bibliografiju radova u kojima se tretira neki aspekt ovako naznačene veze udžbeničkog diskursa i društva, naročito pitanja u vezi sa ideologijom, identitetom, sticanjem znanja, raspodelom moći, njenim legitimisanjem u jednom društvu i pravom pristupa pojedinaca i društvenih grupa različitim diskurzivnim mrežama. Ovaj autor smatra da su udžbenici važan izvor stereotipa i predrasuda, kojima su svakodnevno izloženi milioni korisnika. Udžbenici često reprodukuju razne žanrove „elitnih” diskursa, a naročito tzv. „akademskog diskursa”, u kome je izražena persuzivna funkcija, gde autori pokušavaju da ubede konzumente diskursa u neophodnost prestrukturiranja konceptualnih klasa u okviru onoga što nazivamo „znanjem”, odnosno, u kojima je rasprostranjena praksa autora da plasiraju svoju „sliku sveta” kao „objektivnu stvarnost” i pri tom daju pozitivnu prezentaciju Sebe u odnosu na negativnu prezentaciju Drugog (ili to drugo mišljenje ili egzistenciju svesno ili nesvesno isključuju iz svog diskurzivnog univerzuma).

Teorijskim i metodološkim aparatom za istraživanja udžbeničkog diskursa, uz balansirano uključivanje kognitivne i socijalne sfere funkcionisanja ovog jezičkog fenomena, intenzivno se bavila grupa autora u okviru interdisciplinarnog pokreta koji se naziva „kritička analiza diskursa”, a čiji je idejni tvorac T. Van Dijk. Grupu čine Norman Fairclough, Günther Kress, Theo van Leeuwen, Ruth Wodak i drugi, a okupljena je oko časopisa *Discourse in Society* i *Discourse Studies*, čiji je pokretač i urednik T. Van Dijk.

Niz istraživanja potkrepljuju tvrdnje da udžbenici predstavljaju moćne instrumente koji reprodukuju mišljenja širih društvenih grupa kao što su obrazovne ustanove, dominantne društvene grupe i celo društvo, odnosno da odražavaju trenutno dominirajući društveni diskurs i potvrđuju mišljenja, stavove, ideologije i ubedenja većine (Gruenberg, 1991; Dean Wood, 1981; Pratt, 1975; Christine Sleeter i Carl Grant, 1991; Orit Ichilov, 1993 i drugi). Citirani autori ističu da udžbenici većinom podržavaju prihvaćeni, nekontroverzni, konvencionalni pogled na društvo i da, pod uticajem tržišne utakmice i proklamovanih prioriteta u razvoju društva, autori udžbenika, često nesvesno, impliciraju profil budućeg konzumenta i pod njim podrazumevaju pripadnika većinske društvene grupe, ili člana potpuno integrisane ili asimilovane manjine (Cornbleth i Waugh, 1995:62—64).

Autorka knjige koja je predmet ovog prikaza, Olga Mladenova, uočila je značaj udžbenika za strani jezik kao bogatog izvora podataka o stranom društvu i kulturi — kao kolekcije tekstova koja po definiciji teži da što bolje predstavi „tipičnog” govornog predstavnika čiji je jezik predmet instrukcije u udžbeniku. Mladenova je iskoristila istraživačke mogućnosti koje pruža ovakva vrsta tekstova da dobije obilje podataka za koje se obično smatra da ih mogu pružiti samo sociološka ili psihološka istraživanja masovnih razmera.

Kroz tekstove udžbenika, koji pripadaju fascinantnom korpusu od 150 udžbenika ruskog jezika kao stranog, koji su objavljivani širom sveta tokom poslednja četiri stoleća ruske istorije — Olga Mladenova proučava identitet (prezentaciju Sebe i odnos prema Drugom) izvornih govornika ruskog jezika, zasnivajući svoje zaključke na tumačenju tekstova koje sadrže pomenuti udžbenici.

Ko je tvorac ove interesantne knjige? Ova bugarska autorka napisala je veći broj udžbenika bugarskog jezika za strance, bugarsko-ruski rečnik, inicijator je elektronskog korpusa rukopisa modernog bugarskog jezika od 17. do prve polovine 19. veka, autor je etnolingvističke studije *O grožđu i vinu na Balkanu* (1998), čiji je recenzent A. N. Soboljev. Ona je jedan od koautora knjige *Šta je novo u ruskoj etimologiji* (2003), Instituta za ruski jezik Ruske akademije nauka. U časopisu *Discourse and Society*, čiji je urednik T. Van Dijk, ova autorka je objavila prikaz knjige L. D. Tsitsipisa iz kontaktne lingvistike — albanskog dijalekta Arvanitika i grčkog jezika: *A Linguistic Antropology of Praxis and Language Shift Arvantika (Albania) and Greek in Contact*, u kojoj je jedno poglavlje posvećeno ideologiji u diskursu. Najnovija interesovanja O. Mladenove su slavističke i balkanološke studije na raskršću jezika i kulture — kao profesor ruskog jezika na Univerzitetu u Kalgariju ona predaje tako naslovljen predmet na Katedri za nemačke, slovenske i istočnoazijske studije.

Russian Second-Language Textbooks and Identity in the Universe of Discourse (Udžbenici ruskog jezika kao stranog i identitet u univerzumu diskursa) jeste knjiga napisana na engleskom jeziku (a izdao je nemački izdavač koji se specijalizovao za slavističke studije), sa bogatim izborom dokumentarnog materijala iz udžbenika, datim u originalu — na ruskom jeziku. Svi primeri su prevedeni na engleski jezik, a ceo ruski tekst je transkribovan i „modernizovan” da bi bio prilagođen ne-slovenskoj čitalačkoj publici.

Knjiga obuhvata *Uvod*; osam poglavlja, u kojima autorka razvija studiju identiteta u udžbeničkom diskursu prateći razvoj dve diskurzivne formacije — „pedagošku” (*SSL-Second Language Learning*) i formaciju identiteta (*Identity discursive formation*); dve bibliografije — svih udžbenika koji su poslužili kao izvor citata i autora na koje se Mladenova poziva; indeks najvažnijih konceptualnih odrednica u radu; i 65 fotografija koje ilustruju vizuelni diskurs u ispitivanom korpusu.

Autorka ističe da se tokom ruske istorije identitet oblikovao prema različitim određujućim matricama (religiji, civilizaciji, etničnosti, državnosti, jeziku i društvenoj klasi) i da je njegovo ispoljavanje variralo tokom različitih istorijskih perioda, krećući se od njegovog jasnog ispoljavanja u okviru dva modela, koja ona naziva Holy Rus i Civilized World (do 1870), do njegove fragmentacije u okviru postmodernog modela (Global Village Mosaic Model), koji prema autorki nudi najveći stepen tolerancije za identitet Drugog.

U prvom poglavlju, *Language and Identity*, autorka razmatra shvatanje identiteta govornika ruskog jezika, u odnosu na Sebe i Drugog, kroz kontekstualnu analizu koncepata vezanih za etničnost, državnost i jezik (ruskij/neruskij, rossijanin, inorodec, nacmen, inostranec, vsečelovek/kosmopolit). Smeštajući udžbenički tekst u kontekst verbalne komunikacije po modelu R. Jakobsona, ona uobličava identitet autora i konzumenta udžbenika ukrštajući etničku, državnu i jezičku komponentu njihovog identiteta.

U drugom poglavlju, *Typology of Second-language Textbooks*, Mladenova daje tipologiju ove vrste udžbenika prema antropološkim kriterijumima, krećući se dijahronijski od predmodernih udžbenika u kojima je bila zastupljena etnička i nacionalna perspektiva (Holy-Rus i Civilized World Model), modernih udžbenika u kojima varira etnocentričnost i kosmopolitizam autora u pogledu unošenja kulturoloških sadržaja u udžbenik (Ethnocentric Outsider Model, Cooped-Up Insider Model, Proselytizing Model, Broad Common-Ground Model, Narrow Common-Ground Model, Cross-Cultural Comparative Model) i postmodernih udžbenika (Global Village Mosaic Model).

U trećem poglavlju, *Second-language Textbooks as a Discursive Formation*, Mladenova govori o udžbenicima kao odvojenoj diskurzivnoj formaciji u odnosu na druge vrste tekstova i prati razvoj pojma „udžbenik” u ruskoj kulturi i istorijski razvoj njegove upotrebe (gde pravi razliku između predmoderne faze — do 1870. i moderne faze — od 1870. do danas). Interesantni su primeri pozajmljivanja materijala iz udžbenika u udžbenik, koje autorka zove „repeticijom”, kao i analiza ilustracija koje prate verbalni materijal.

U četvrtom poglavlju, *Authors between Anonymity and Authority*, Mladenova govori o izvorima na kojima autori udžbenika zasnivaju svoj autoritet. U ovom delu razmatra se polna struktura autora udžbenika, njihova vezanost za određene institucije koje im obezbeđuju autoritet, pripadnost izvornim govornicima ruskog jezika, ili proklamovanje autora o sopstvenom metodi u nastavi jezika kao izvoru autoriteta udžbenika. Jezički autoritet autori ostvaruju pozivajući se na standardne gramatike stranog jezika i jezičke uzorke egzemplarnih govornika.

U petom poglavlju, *Identity and Second-Language Textbooks*, Mladenova dalje razvija odlike pojedinih modela iz drugog poglavlja i bavi se odnosom komentara prema osnovnom tekstu udžbenika.

U šestom poglavlju, *In the field of Concomitance: Valuable Wholes ad Their Symbolic Components*, govori se o onome što se u okviru pojedinih modela identiteta smatra „vrednom celinom”, kao i o njenoj simboličnoj reprezentaciji (putem metonimskog transfera). Na primer, u Holy Rus modelu skup koncepata religiozne dogme čini „vrednu celinu”, sa simbolom kakav je Isus Hrist kao simboličnom reprezentacijom, dok je to u Civilized World modelu „zapadna civilizacija”, sa simbolima istaknutih gradova zapadne civilizacije ili istaknutih pojedinaca. U okviru ove rasprave razmatraju se različita značenja koncepta „vredne celine”, koju odražava koncept „naroda”, zavisno od shvatanja govornog subjekta o indentitetu, tj. zavisno od pogleda na Sebe i Druge. Kao simbol ove vredne celine navodi se koncept „duša”.

U sedmom poglavlju razmatraju se odnosi između „Ja” i „Ti”, privatnog i javnog. Autorka uočava tendenciju ruskog mentaliteta, utvrđenu i sociološkim studijama, da daje prednost javnom u odnosu na privatno, kolektivnom u odnosu na individualno. Rusi npr. nemaju reč za engl. reč „privacy”, oni favorizuju „sabornost” i „kolektivni duh” za razliku od zapadnih društava gde su individualnost i „Ja” favorizovani kvaliteti. Pratilac ovih tendencija u ruskom duhu jeste antimaterijalizam i antikomercijalizam. Autorka govori o jezičkim sredstvima kojima se ovako izražen kolektivni identitet projektuje.

Poslednje poglavlje, *A Bird's Eye View*, redefiniše polaznu tipologiju udžbenika prema antropološkim kriterijumima, datu na početku, u tipologiju zasnovanu na diskurzivnim kriterijumima.

Što se tiče teorijskih i metodoloških osnova za ovu studiju, autorka se poziva na četiri izvora:

1. postmoderni teoretičari diskursa, naročito M. Fuko (Foucault, M. *The Archeology of Knowledge*, 1972),
2. teoretski okvir komunikativne situacije po modelu R. Jakobsona (ona spaja autore udžbenika i njihovu publiku sa porukom, tj. udžbenikom koji razjašnjava njihove međusobne odnose),
3. semiotika kao konceptualni okvir za sve vrste znakova u udžbeničkom diskursu,
4. leksička semantika (uglavnom prema A. Wierzbickoj, 1992, 1997).

U kritičkom osvrtu osvrnućemo se na dobre i loše strane ove studije.

Jedan od njenih izuzetnih kvaliteta jeste, kako smo već istakli, korpus za istraživanje koji je, za naše istraživačke uslove, izuzetnih dimenzija. Takav korpus nismo sreli ni u jednom drugom istraživanju koje se bavi udžbenicima, ni kod nas ni u svetu, i on zaista pruža obilje lingvističkog materijala. Smatramo da su ovakvi poduhvati mogući samo zahvaljujući dobro urađenim elektronskim korpusima, a kako autorka ima iskustva u korpusnoj lingvistici, pretpostavljamo da je i ovaj rad iz te sfere — mada se u samoj knjizi taj podatak nigde ne pominje. Takođe, deo koji se bavi semantičkom analizom izabranih etnonima, koje smo ranije pomenuli, vrlo je interesantan i značajan doprinos etnolingvističkim studijama. Ovaj korpus pruža ogromne mogućnosti za razne vidove jezičkih istraživanja, a sigurni smo da će ih O. Mladenova dobro iskoristiti.

Veliki je doprinos ove studije i to što je efikasno ukazala na pogodnost korišćenja udžbeničkog diskursa za istraživanje društvenih fenomena, i to naročito materijala iz udžbenika stranog jezika. Udžbenici stranog jezika razlikuju se od ostalih udžbenika i drugih tekstova uopšte, jer je u njima element „reprodukcije” ili „recikliranja” tuđih diskursa otvoreno prisutan po definiciji (dok autori drugih tekstova pokušavaju da ga eliminišu i trude se da svoj tekst prikažu kao „orginalan”). Ova vrsta tekstova predstavlja direktan susret dva jezika, društva, i dve kulture, gde karakteristike i jedne i druge strane dobijaju u kontaktu svoju pojačanu dimenziju. Autori udžbenika stranog jezika pokušavaju da verodostojno predstave „polifoniju glasova” u diskursu stranog društva i kulture (kombinujući razne žanrove koji cirkulišu diskurzivnim univerzumom govornika tog jezika), prikazujući te „glasove” ne kao „indirektan” već kao „direktan” govor predstavnika jednog jezika (ako upotrebimo terminologiju M. Bahtina), koji dobijaju svoj specifičan izraz u kontaktu sa maternjim jezikom, društvom i kulturom.

Autorka svrstava ovu studiju u oblast makropragmatike, kao grane pragmatike koja se bavi jezičkom upotrebom u najširem zamislivom kontekstu. Dakle, autorka uključuje niz disciplina kao što su psiholingvistika, sociolingvistika, analiza diskursa, etnolingvistika u oblast pragmatike, što je sigurno maksimalistički pogled na ovu disciplinu. Nešto realniju procenu mesta ove discipline pružaju gledišta da njene okvire omeđuje proučavanje govornih činova i sekvenci govornih činova, odnosno oblast koja formuliše uslove adekvatnosti iskaza koji su definisani kao govorni činovi, kako to čini T. Van Dijk.

Sada bismo se osvrnuli na lingvistički diskurs Olge Mladenove kao ideološki diskurs. Koju ideološku vizuru zastupa autorka ove studije?

1. U prvom poglavlju autorka odvajava dve moguće vrste percepcije u odnosu na sopstveno društvo, jezik i kulturu. Na sopstveni jezik i kulturu se gleda: a) kao na „prirodnu kulturu i jezik ljudskog bića”, odnosno za Sebe se traži univerzalni status, i: b) kao na jednakog člana porodice ljudskih jezika i kultura” odnosno traži se egalitarni položaj i za Sebe i za Drugog. Diskreditujući prvu percepciju kao odliku društava koja su davno nestala iz ljudske istorije (stari Grci i Rimljani), ili koja je karakteristična za velike nacije koje žive u kulturnoj izolaciji — autorka se opredeljuje za drugu vizuru koja postaje osnova njenog postmodernog modela udžbenika Global Village Mosaic Model. Šta je problematično u ovoj podeli? Negira li se njome postojanje percepcije koju su tako uspešno promovisali osnivač lingvistike V. fon Humbolt i niz pesnika romantizma, kao što je Gete? Može li se na svet gledati kroz prizmu maternjeg jezika i kulture, a opet priznati pravo Drugoga na isti takav pogled na svet? Ima li opravdanja da se *svečovečnost* tumači kao simbol uskogrudog etnocentričnog pogleda na svet kao što čini O. Mladenova u semantičkoj analizi ruske reči *всечеловечность*.

2. Autorkina podela autora na „gatekeepers” i „bonafide guides”, zasnovana na stavu koji autori imaju prema unošenju kritičke kulturološke perspektive u udžbenik, nije manje problematična. Autorka raznim diskursnim strategijama diskredituje prvi tip autora („Authors of the bonafide guide type describe the speakers’ society as they see it, whereas authors of the gatekeeper type construct a distorted image that corresponds to their interests. In other words, only authors of the former type strive towards cross-cultural communication”). Fino nijansiranom retorikom autorka plasira pozitivnu predstavu o Sebi (kao kosmopoliti, „dobronamernom vodiču u tuđu kulturu”) i negativnu sliku Drugog kao etnocentričnog, paranoičnog „vratar”, koji je užasnut pred mogućnošću uticaja koji strana kultura može da ostvari na one koji uče strani jezik. Vrlo efikasno se aktiviraju „okidači” kolektivne memorije ruskog naroda, kao što je doba Sovjetske Rusije i sl., da bi potkrepili autorkin stav o opravdanosti prakse da u udžbeniku stranog jezika autor, bez ikakve ograde, treba da uključuje elemente strane kulture, a

da sopstvenu kulturu potpuno isključi iz vizure konzumenta udžbenika. Ovakav pristup ona smatra doprinosom razvoju kulturne tolerancije između dveju kultura u kontaktu.

3. U petom poglavlju autorka se zalaže za minimum komentara u udžbeniku u odnosu na osnovni tekst, tj. za model koji je označen kao Narrow Common-Ground Model, negativno ocenjujući model koji ona zove Ethnocentric Outsider Model, u kome autor uključuje komentare, često na maternjem jeziku. Ona ističe da ovaj drugi model udžbenika „daje hibridnu sliku govornog subjekta kao lingvistički fluentnog, a kulturno egzotičnog” (opet fina prezentacija Sebe i negativna Drugog).

4. Šta još može biti problematično u vezi sa ovom studijom? Iako je autorka odlično osetila „modernost” teme koju obrađuje i zasnovala svoje stavove na „ikonama” postmoderne teorije diskursa, kao što su M. Fuko ili P. Bordo (Pierre Bourdieu: *Outline of a Theory of Practice*, Cambridge University Press, 1995), ona nije uspjela da prevaziđe problem nekih drugih „akademskih” diskursa. Svoj pogled na ruski identitet kao formaciju koju oblikuje apstraktno društvo, gde je jedinka nemoćni akter, a ne aktivni subjekt (po uzoru na sociologiju interakcije E. Gofmana), autorka pokušava da predstavi kao „objektivno stanje stvari”. Takođe, svoju vizuru sveta kao globalnog sela koje poništava etničke i nacionalne identitete, ona želi da plasira kao jedini poželjan i prihvatljiv model — sa prilično netolerancije diskreditujućim drugačije viđenjem stvarnosti i životnih preferencija. Interesantno je da se u tu svrhu poziva na M. Bahtina i njegovu polifoniju glasova u diskursu, mada se stavovi ovog autora teško mogu povezati sa dvodimenzionalnim modelom komunikacije R. Jakobsona i pragmatiskim pristupom diskursu koji praktikuje ova autorka.

Možda se iz gore navedenih razloga ova autorka ne poziva na autore koje smo pomenuli na početku ovog prikaza kao zastupnike „kritičke analize diskursa”, pošto je naročito T. Van Dijk u svojim radovima iscrpno prikazao metodologiju objašnjavanja diskursnih strategija koje primenjuje O. Mladenova — a u prikazu akademske karijere autorke ukazali smo na činjenicu da je saradivala sa časopisom koji uređuje Van Dijk, pa prema tome nema dileme da li je bila upoznata sa radovima „Drugog” kada je lingvistička teorija u pitanju. Dakle, i u tom smislu autorka koristi jednu od oprobanih strategija diskreditacije Drugog i afirmacije Sebe — ignorišući one autore koji imaju drugačiji stav od njenog, što je jedna od najsuptilnijih tehnika „elitnih” diskursa, naročito diskursa koji teže da drugačije strukturiraju već postojeće znanje u pojedinim oblastima.

Ako se ove izrečene primedbe prihvate kao „druga perspektiva” u čitanju teksta O. Mladenove, nema nikakvog razloga da se njeno viđenje ruskog identiteta ne shvati kao jedna vizura koja ima pravo na egzistenciju, odnosno nema razloga da se doprinos ove autorke ne oceni kao veoma koristan. Ovo istraživanje će otvoriti mnoge nove teme u okviru slavističkih studija i provocirati dalja istraživanja koja mogu doprineti boljem razumevanju ruske kulture i ideologije. Što se tiče srpske lingvistike, ova studija ukazuje na mogućnosti sagledavanja udžbenika za strani jezik u jednom sasvim novom svetlu, na koje u našoj lingvo-kulturnoj sredini nismo navikli. S jedne strane možemo ih posmatrati kao izvor lingvističkih podataka relevantnih za istraživanje društva i kulture čiji je jezik predmet instrukcije u udžbeniku, a s druge kao osnov za njihovo poređenje sa domaćom lingvo-kulturnom stvarnošću i za proučavanje kompleksa pitanja koje smo pomenuli na početku ovog prikaza, a koja se tiču ideologije, moći i znanja u pedagoškom diskursu.

Gordana M. Vuković

UDC 012 Gazdanov G. (049.3)

ГАЙТО ГАЗДАНОВ В РОССИИ, БИБЛИОГРАФИЯ (1988—2003).
БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ, составитель А. Б. Мзюков,
Владикавказ, „Ир”, 2003.

ГАЙТО ГАЗДАНОВ. БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ,
составители И. Бибоева, З. Тигиева, Владикавказ, „Олимп”, 2003.

Tokom poslednje četvrti XX veka opus Gajta Gazdanova (1903—1971) ubrzano se revalorizuje i istražuje, a, po nekim procenama, reč je o delu koje ima prelomni karakter za